

Списание ЕПОХИ
Издание на Историческия факултет на
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
Journal EPOCHI [EPOCHS]
Edition of the Department of History of
“St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo

Том / Volume XXX (2022).
Книжка / Issue 2

ПРОФ. ДИН КАЗИМИР ПОПКОНСТАНТИНОВ НА 80 ГОДИНИ

Олег АЛЕКСАНДРОВ*, Тая ДЖАНФЕЗОВА**, Михаил ХРИСТОВ***

PROF. DR. HABIL KAZIMIR POPKONSTANTINOV'S 80TH ANNIVERSARY

Oleg ALEKSANDROV, Tanya DZHANFEZOVA, Mihail HRISTOV

През 2022 г. известният български археолог и епиграф проф. дин Казимир Попконстантинов навършва 80 години и този достоен юбилей е повод да отдадем дължимото внимание и уважение към приноса на проф. Попконстантинов за развитието на българската археологическа наука.

Казимир Попконстантинов е роден на 17 септември 1942 г. в с. Гарван, Силистренско в семейство на свещеник. През 1961 г. завършва средното си образование в Софийската духовна семинария, а през 1968 г. завършва висшето си образование във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, специалност „История“.

Научният и професионалният път на развитие на Казимир Попконстантинов от 1968 г., когато завършва висше образование, до 1987 г. минава през няколко етапа: археолог - проучвател в Окръжния музей в Търговище (1968–1975); научен сътрудник към Археологическия институт с музей при БАН, филиал гр. Шумен (1975–1986). През 1978 г. успешно защитава дисертация на тема „Гражданската архитектура в Първото българско царство“ и придобива научната и образователната степен „кандидат на историческите науки“. През 1987 г. спечелва конкурс за *доцент* в Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, където преминава целият му по-нататъшен професионален и научен живот. Резултатите от активната му научноизследователска работа го извеждат до по-високия следващ етап в развитието му като учен: през 1995 г. защитава дисертация на тема „Епиграфските паметници и писмената

* **Олег Александров** – доктор, доцент, катедра „Археология“; ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; България; @ o.alexandrov@ts.uni-vt.bg

** **Тая Джанфезова** – доктор, доцент, катедра „Археология“; ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; България; @ tyd@ts.uni-vt.bg

*** **Михаил Христов** – доктор, главен асистент; катедра „Археология“; ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; България; @ m.g.hristov@ts.uni-vt.bg

традиция в Средновековна България IX–XI век“ и му е присъдена научната степен „доктор на историческите науки“.

Археологическите проучвания на проф. дин Казимир Попконстантинов продължават вече повече от 50 години. През всички тях съдбата и професионализма го правят откривател и проучвател на едни от най-значими обекти на християнската археология в българските земи и европейския Югоизток: единствената у нас ранновизантийската петкорабна базилика при с. Драгановец, Търговишко; скалният манастир при с. Крепча, Поповско, където открива най-рано датирания надпис в славянския свят от 6430/921 г; храм от т. нар. средновековен Преображенски манастир (XIV в.) в околностите на Велико Търново; средновековния манастир в местността Караачтеке, основан от св. княз Борис I; най-голямата епископска базилика в североизточна България в късноантичния град Палматис край с. Оногур, Тервелско. През 2010 г., по време на разкопки на созолския остров Св. Иван, археологическият екип под ръководството на проф. Казимир Попконстантинов открива частици от мощите на св. Йоан Кръстител сред останките на средновековния манастир „Св. Йоан Предтеча,“. Това откритие, чиято автентичност бе потвърдена с изследвания в специализирани лаборатории в университетите в Оксфорд и Копенхаген, предизвиква огромен интерес в световните медии, а през 2011 г. National Geographic Channel заснема документален филм.

Научната продукция на проф. дин Казимир Попконстантинов е респектираща както по обем, така и по широта на темите и проблемите из областта на *историята, средновековната археология, средновековната епиграфика, средновековната култура и славистиката*. Тя включва четири монографии и над 120 статии и студии, отпечатани у нас и в чужбина. Проучванията на проф. дин Казимир Попконстантинов са свързани с изследването на *манастирската археология, средновековния урбанизъм и средновековната епиграфика* (кирилска, глаголическа, руническа и византийска). Проф. Казимир Попконстантинов въвежда в научно обращение богата сбирка от надписи върху средновековни оловни амулети, изпълнени с кирилско и глаголическо писмо. Това обогатява старобългарската епиграфика, старобългарската литература и международната славистика с разнообразни текстове-молитви и заклинания, които разкриват рецепцията на религиозната книжовност във всекидневието на средновековните българи.

Като университетски преподавател проф. дин Казимир Попконстантинов е назначен на редовно преподавателско място в Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ през далечната 1987 г. В следващите девет години той е доцент по археология към ИФ на Великотърновския университет, където през 1996 г. става професор по средновековна българска археология и епиграфика. През 1991 г. е заместник-ректор по учебната дейност на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. През 1992 г. е избран за Декан на Историческия факултет на ВТУ и остава на този пост до 1995 г. В продължение на два мандата (от 1999 до 2007 г.) проф. Попконстантинов е декан на Православния богословски факултет.

През 1993 г., в качеството си на Декан на Исторически факултет, по негово предложение и с негово съдействие се открива специалността „Балканистика“, която е първата по рода си в България. През същата 1993 г. той утвърждава и специалност „Археология,“, а в 1997 г. основава и катедрата по археология в ИФ на ВТУ – единствената археологическа катедра в България извън Софийския университет „Св. Климент Охридски,“. От 1996 до 2007 г. проф. Попконстантинов е неин ръководител и през този период привлича редица млади специалисти, които днес са гръбнака на академичния състав на катедра „Археология,“.

Доказателства за високия международен научен авторитет на проф. дин Казимир Попконстантинов са поканите към него да бъде гост-лектор в такива утвърдени европейски университети, каквито са университетите в Залцбург (Австрия), Кьолн и Фрайбург (Германия). Многобройни са и неговите участия с доклади в повече от 130 международни, национални и регионални научни форуми – конгреси, конференции и симпозиуми, посветени на средновековната история, археология, епиграфика, сфрагистика, балканистика, българистика, славистика.

Активната научна и преподавателска дейност на проф. Попконстантинов са оценени достойно през годините. Българската академия на науките го удостоява с *Кирилометодиевата награда за принос в развитието на славистиката и старобългаристиката* през 1985 г. и със своята *Годишна академична награда в областта на хуманитарните науки за принос в изследването на средновековната българска култура през последното десетилетие на ХХ в.* през 2000 г. Проф. Казимир Попконстантинов е вторият (след проф. Велизар Велков) и засега последен български археолог, който става носител на *Годишната европейска награда „Готфрид фон Хердер“*, присъждана от Фондация „Алфред Тьопфер“, Германия и Университета във Виена, Австрия (2004). Министерство на културата отдава дължимото признание от страна на българската държава на постиженията на проф. К. Попконстантинов като му присъжда *Годишната си награда „Археолог на годината“*, за откритието на реликвария с мощите на св. Йоан Кръстител на о-в Св. Иван през 2010 г., а през 2022 г. го награждава с *Грамота и почетен знак „Златен век“*, – *огърлие* за неговия изключителен принос в развитието на българското изкуство и култура. Академичната общност на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, също изразява уважението към своя дългогодишен член, като го награждава със *Златен медал за принос за изучаване и популяризиране на средновековната култура в България и Европа* (2010), *Почетен знак на Ректора за принос и заслуги за издигане и укрепване на авторитета на Великотърновския университет* (2017) и му присъжда почетните звания *Почетен професор на Православния богословски факултет* и – по предложение на Историческия факултет – *Professor Honoris Causa на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*, (2022).

Безспорно най-голямото удовлетворение за всеки учен е отзвукът, който неговите изследвания получават от хората. Талант, отдаденост и висок професионализъм донасят радост от археологическите открития на проф. К. Попконстантинов в малки и големи общности из цяла България и той получава през годините тяхното признание като е удостоен със званието „почетен гражданин“, на Созопол (2011), Ситово (2011), Варна (2017), Опака (2022). Приносът на археолога и епиграфа К. Попконстантинов към ранната история на Българската православна църква и на българското манастирско строителство през 2022 г. е възнаграден с най-високия орден на Варненската и Велико-Преславска митрополия – орден „Св. ап. Андрей Първозванни“,.

Всички тези награди и почести не бележат края на трудния, плодотворен и достоен път на проф. Казимир Попконстантинов в неговото любимо научно поприще. Вярваме, че бележитият учен има да даде още много на българската наука и култура. Затова ние Ви пожелаваме още много стремителни стъпки и още много срещи по Вашия път, Професоре!

На многая и благая лета!